

Gadu no gada parkos, daudzdzīvokļu māju iekšpagalmos tiek veidoti bērnu rotaļu laukumi, atpūtas zonas. Taču dažu laukumu un atpūtas vietu izveide gadā vēl nepārlicina rīdziniekus par pietiekamu progresu atpūtas vietu izveidē Rīgā.

4.1. tabula

Stratēģiskā mērķa „Dzīve pilsētā ar kvalitatīvām apkaimēm” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads							Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
Iedzīvotāju skaits (gada sākumā)	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010			Samazināšanās temps palēninās
		735 241	731 762	727 578	722 485	717 371	713 016	706 413	↓	↓	
Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010			Pieaug
		-0,55	-1,9	-3,35	-3,94	-3,9	-6,9	-5,4	↑	↓	
Iedzīvotāju blīvums uz visu Rīgas teritoriju (cilvēki uz 1 km ² teritorijas)	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010				Pieaug
		2 382	2 368	2353	2368	2353	2331		↓	↓	
Iedzīvotāju blīvums uz sauszemes teritoriju	CSP (ap-rēķini PAD)	2005	2006	2007	2008	2009	2010				Pieaug
		2 844	2 828	2 808	2 788	2 771	2 746		↓	↓	
Tendence		↑	↓		↑	↓					
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu			Pieaugums ar negatīvu vērtējumu		Samazinājums ar negatīvu vērtējumu				

M5

M5 ĢIMENISKA, VESELĪGA UN AKTĪVA SABIEDRĪBA

Mērķis ir vērsts uz ģimenes vērtību nostiprināšanu sabiedrībā un uz iedzīvotāju veselības uzlabošanu.

Pilsētu un tās vidi galvenokārt veido cilvēks ar savu rīcību, nodomiem u.c. Tāpēc ir svarīgi, kādas vērtības ir ieliktas ģimenē un vai vispār cilvēkam ir ģimene, lai viņš radītu harmonisku vidi ap sevi. Lai gan laulību skaitam ir tendence samazināties, tomēr tas pats par sevi neliecina par tās ģimeniskumu, jo joprojām pastāv liels šķirto laulību skaits, turklāt, pastāv arī tādi pāri, kas savas attiecības nav noformējuši oficiāli, bet faktiski dzīvo ģimenes dzīvi.

Cilvēki veltot zināmu laiku fiziskām aktivitātēm ikdienas dzīvē jau laicīgi veic ieguldījumu savas veselības nostiprināšanā. Pašvaldības uzdevums ir nodrošināt fonu – sakārtojot atbilstošu apkārtni publisko telpu, lai iedzīvotājiem būtu šādas iespējas. Tā, piemēram, Ķengaragā Daugavas promenādē 2010. gadā tika atvērts visām paaudzēm izmantojams vingrošanas laukums, kurā uzstādītās iekārtas ir īpaši pielāgotas vecāka gada gājuma ļaudīm veselības uzturēšanas un uzlabošanas nolūkos. Turklāt nozīmīgas ir arī privātās iniciatīvas – 2010. gada vasarā Mežaparkā tika atklāta piedzīvojumu parka „Mežakaķis” filiāle. Paralēli tam pašvaldība sniedz atbalstu dažādām ar sportu saistītām aktivitātēm, piemēram, bērnu un jauniešu hokeja attīstībai, sporta dejām u.c.

Veselības veicināšanas nolūkos Rīgas pilsētas pašvaldība ir izstrādājusi Veselības pārvaldes darba plānu Veselīga dzīvesveida veicināšanā un slimību profilaksē 2011. gadam. Plānā minēti pasākumi sekojošās veselības veicināšanas apakšprogrammās: neinfekcijas slimību profilakse, ģimenes veselības veicināšana, atkarību profilakse, kā arī pētījumi, kampaņas, atbalsta un PR pasākumi veselības veicināšanas un slimību profilakses jomā.

Mērķim „Ģimeniska, veselīga un aktīva sabiedrība” ir izvirzītas 4 prioritātes un 2 tūlītējie soļi.

Prioritāte Uzlabot pieejamību sekundārās ambulatorās veselības aprūpes, tajā skaitā kompensējamo medikamentu, pakalpojumiem, īpaši trūcīgajām un maznodrošinātajām personām

Saskaņā ar RD 03.07.2007. saistošajiem noteikumiem Nr.84 „Noteikumi par Rīgas pilsētas pašvaldības sociālajiem pabalstiem” tiek piešķirts pabalsts veselības aprūpei, kas ietver zāļu un medicīnisko līdzekļu, kuri iekļauti kompensējamo zāļu sarakstā, iegādes izdevumu (t.i., valsts nekompensētās daļas) apmaksu, pensionāriem un invalīdiem ar slimību izraisītu vidēju un smagu inkontinenci (urīna nesaturēšanu), kuriem nav tiesību šos līdzekļus saņemt kā kom-

pensētos medicīniskos līdzekļus, inkontinences līdzekļu apmaksu un pensionāriem/invalidiem/valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem pacienta iemaksu segšanu. 2010. gadā pabalsts veselības aprūpei piešķirts 6 236 personām, vidēji vienai personai 56,92 Ls apmērā.

Prioritāte *Veikt atkarības profilakses pasākumus*

Prioritātes ietvaros 2010. gadā tika veiktas sekojošas aktivitātes:

- Novadītas 637 diskusiju, diskusiju ciklu un interaktīvo ciklu nodarbības bērniem un jauniešiem par atkarības profilakses tēmām, kopējais dalībnieku skaits - 10 277;
- Novadītas 310 atkarības profilakses programmu grupu nodarbības 326 bērniem un jauniešiem;
- Novadītas skolu vienaudžu izglītotāju atkarības profilakses programmas „GuRu: bez aizspriedumiem” 116 nodarbības ar kopējo dalībnieku skaitu – 111;
- Novadīti 38 semināri speciālistiem par atkarības profilakses veikšanu, kurās piedalījušies kopā 558 speciālisti no Rīgas izglītības iestādēm, Rīgas Sociālā dienesta, Rīgas Pašvaldības policijas, Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centra u.c.;
- Novadītas 45 lekcijas vecākiem par ģimenes lomu atkarības profilaksē. Kopējais dalībnieku skaits 927;
- Novadītas 50 lekcijas speciālistiem par atkarības profilakses tēmām. Kopējais dalībnieku skaits 744;
- Sadarbībā ar Rīgas Sociālo dienestu atkarības profilakses speciālistiem reizi nedēļā notikušas divas līdzatkarīgo atbalsta grupu nodarbības gan latviski runājošiem, gan krieviski runājošiem klientiem. Kopējais apmeklētāju skaits – 27 cilvēki;
- Rīgas Sociālo dienestu Atkarības profilakses speciālisti snieguši 1985 konsultācijas klientiem par atkarības un atkarības profilakses tēmām;
- Izdotas četru veidu metodiskās rokasgrāmatas (kopējā tirāža 600 eksemplāri) speciālistiem par atkarības profilakses darbu ar jauniešiem un četru veidu informatīvie materiāli, no kuriem divi paredzēti bērniem un jauniešiem (tirāža 4000 eksemplāri), bet divi ir izglītojoši informatīvie materiāli bērnu un jauniešu vecākiem par ģimenes lomu atkarības profilaksē „Vecākiem par bērniem” (tirāža 6000 eksemplāri) latviešu un krievu valodā;

- Notikuši 6 publiskie pasākumi par atkarības profilakses tēmu: 2 konferences par atkarības profilakses pasākumiem jauniešu auditorijā, par esošajiem un nepieciešamajiem resursiem speciālistiem atkarības profilakses veikšanā; 3 pasākumi jauniešiem par veselīgu dzīves veidu un 1 pasākums pieaugušajiem par smēķēšanas atmešanu. Kopējais pasākumu dalībnieku skaits 531;

- Uzturēta mājas lapa www.narcomania.lv, papildinot to ar aktuālu informāciju, kā arī sniedzot informāciju uz mājas lapas apmeklētāju uzdotajiem jautājumiem, kas saistīti ar atkarību un tās profilaksi. Atbildes sniegtas uz 614 jautājumiem.

Prioritāte *Veikt HIV (Cilvēka imūndeficīta vīruss) profilaksi narkotisko vielu lietotājiem un viņu kontaktpersonām*

No biedrības „DIA+LOGS”, atbalsta centrs visiem, kurus skar HIV/AIDS” pirkti HIV profilakses un psiho-sociālie pakalpojumi narkotisko vielu lietotājiem un to kontaktpersonām gan pakalpojuma sniedzēja telpās, gan Rīgas pilsētas priekšpilsētās (rajonos) mikroautobusā, kurš brauc pa noteiktu maršrutu, apmeklējot injicējamo narkotiku lietotāju pulcēšanās vietas.

Rezultāti:

- notikušo HIV konsultanta konsultāciju skaits - 626;

- veikto HIV testu skaits – 609;

- sociālā darbinieka sniegto konsultāciju skaits – 1 043;

- psihologa sniegto konsultāciju skaits – 651;

- apmainīto šļirču skaits – 82 763;

- izsniegto prezervatīvu skaits – 34 131.

Prioritāte *Sekmēt sporta laukumu izveidi pilsētas apkaimēs un aktīvās atpūtas infrastruktūras izveidošanu apstādījumu un dabas teritorijās*

Pabeigta sporta kompleksa „Arkādija” rekonstrukcijas Rīgā, O.Vācieša ielā 2 1.kārta.

Tūlītējais solis *Īstenot atkarības profilakses pasākumus, apmācot speciālistu (pedagogus, sociālos darbiniekus, policistus, skolu metodiķus u.c.), informējot jauniešus un to vecākus,*

kā arī citus sabiedrības locekļus par atkarību un tās profilaksi, kā arī veicot citus atkarības profilakses pasākumus

No biedrības „Papardes zieds” tika pirktis pakalpojums ar mērķi veicināt seksuālo un reproduktīvo veselību bērniem un jauniešiem.

Rezultāti:

- vecmātes novadīto nodarbību skaits (apmeklētāju skaits) 5. un 6. klašu skolēniem – 60 (716);

- novadīto nodarbību skaits sociālās atstumtības riskam pakļautiem jauniešiem (apmeklētāju skaits) - 40 (471);

- speciālista sniegto konsultāciju skaits (atbildes sniegšanu uz „karsto e-pastu”) – 800;

- psihologa sniegto konsultāciju skaits – 70.

Tūlītējais solis *Izveidot jaunas un pilnveidot esošās sporta veidu attīstības programmas*

Sadarbībā ar vadošajiem Rīgas sporta deju klubiem 2010. gadā tika sagatavota bērnu – jaunatnes sporta deju attīstības programma 2011. – 2016. gadam, lai veidotu pamatu pasaules līmeņa dejojāju izaugsmei Rīgā.

Budžets

Stratēģiskā mērķa ietvaros veiktie uzdevumi un darbības galvenokārt tika finansētas no Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļiem, kas iekļauti RD institūciju budžetos. Lai veicinātu dzimstību un ģimeņu labklājību Rīgas pašvaldība atbalstam ģimenēm un bērniem 2010. gadā atvēlēja 5,1 milj. Ls, kas ir par 35% mazāk nekā 2009. gadā.

ES līdzfinansējums

Mērķa ietvaros 2010. gadā tika īstenoti 8 projekti par kopējo summu 470 tūkstoši latu. Lielākais finansējuma apjoms tika veltīts Rīgas Dzemdību nama medicīniskās aprūpes kvalitātes un ekonomiskās efektivitātes uzlabošanai.

Secinājumi

Plānojot pašvaldības aktivitātes, būtu ieteicams vairāk koncentrēties uz preventīviem pasākumiem

kuriem iedzīvotāju veselības uzlabošanas, ģimeniskuma veicināšanas u.c. jomās, nekā uz seku likvidēšanas pasākumiem. Tāpat jāveicina un jāatbalsta privātu organizāciju un biedrību pasākumi, kas vērsti uz ģimenes vērtību nostiprināšanos sabiedrībā, uz veselīga dzīves veida popularizēšanu, kā arī dažnedažādu sporta aktivitāšu organizēšanu un aktīvu brīvā laika pavadīšanu kā bērniem un jauniešiem, tā viņu vecākiem. Īstenojot šādas aktivitātes un sadarbojoties valstij, pašvaldībai un dažādām biedrībām un organizācijām, varētu samazināties nepieciešamība pēc ārstēšanās slimnīcās, bērnu nokļūšanas bērnunamos u.c. Bez šaubām, tas nav panākams pat vairāku gadu laikā, taču ir jāapzinās, ka savlaicīga ģimenes un veselības vērtību nostiprināšana sabiedrībā nesis neatsveramu pienesumu nākotnē.

Mērķa īstenošanā nozīmīgāks ir katra iedzīvotāja ikdienas ieguldījums ar savu attieksmi un darbu pret ģimeni un kā viņš savu pieredzi nodod tālāk – bērniem un kādu piemēru rāda sabiedrībai. Valsts un pašvaldība var veicināt finansiālu atbalstu, infrastruktūru, izglītību u.c., bet savu ģimenes iekšējo spēku var veidot katrs cilvēks.

Nozares eksperta viedoklis

Inese Tone, Mg.soc.sc.

Ģimeniska vide veidojas ģimenei kopīgi pavadot brīvo laiku, sportojot, tādējādi saglabājot veselīgu dzīves veidu un nostiprinot ģimeni. Svarīgi ir palīdzēt jaunajām ģimenēm jau pašos pirmsākumos – tikt galā ar psiholoģiskām nesaskaņām, konsultācijām bērnu audzināšanā, aprūpē. Ģimenēm šobrīd vecāki nevar palīdzēt, jo paildzināts pensionēšanās vecums, tāpēc jātiek galā pašiem. Bieži problēmas ģimenē noved pie krīzes un pievēršanās dažādām atkarībām, tāpēc ir svarīga palīdzība uzreiz, preventīvais darbs. Rezultātā ģimenes šķiras, un šī tendence nemazinās. Kopumā tomēr jaunās ģimenes nesteidzas arī laulāties, tādējādi juridiski nesargājot savu bērnu nākotni. Pārskata gadā 9593 ģimenes saņēmušas pabalstu jaundzimušo aprūpei, kas papildus valsts pabalstiem ir labs materiāls atbalsts.

Jāsaka, ka finansēti dažādu ārstu biedrību semināri, starptautiskas konferences un jāatzīmē, tomēr, apmeklējot un iepazīstoties ar jaunākajām tendencēm pasaules medicīnā, ārsti ceļ savu profesionalitāti, lai sniegtu kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus.

Svarīga prioritāte veselības veicināšanā ir dažādu sporta veidu attīstīšana un finansiāls atbalsts. Ne tikai līdzfinansēti valsts un starptautiski pasākumi, aktivitātes, olimpiādes, bet iespējas saglabāt esošās sporta programmas krīzes laikā. Pilsētas apkaimēs pašvaldība pakāpeniski sekmē sporta laukumu izveidi (sporta komplekss Arkādija), aktīvās atpūtas vietas - piedzīvojumu parks “Mežakaķis” Mežaparkā.

Jāsecina, ka, neskatoties uz grūtībām, pašvaldība atbalstījusi aktīvo dzīves veidu, sekmējusi veselības aprūpes pieejamību. Visvairāk iedzīvotāji cenšas apmeklēt bezmaksas sporta pulciņus, pasākumus, apmeklēt veselības aprūpes iestāžu bezmaksas konsultāciju dienas. Katrā dzīvojamo namu rajonā būtu nepieciešami sporta laukumi, fizisko aktivitāšu pasākumi, tāpēc nākotnē vēl jāstrādā pie Rīgas apkaimju infrastruktūras pilnveidošanas.

5.1. tabula

Stratēģiskā mērķa „Ģimeniska, veselīga un aktīva sabiedrība” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads								Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
Dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↓	↓	Pieaug
		-4,2	-3,8	-3,7	-3,2	-2,2	-2,5	-3,5				
Mājsaimniecības vidējais lielums (mājsaimniecības locekļu vidējais skaits)	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↑	→	Pieaug
		2,4	2,38	2,42	2,38	2,39	2,35	2,4				
Vidējais bērnu skaits mājsaimniecībā	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		→	↓	Pieaug, nav zemāks par vidējo Latvijā
		0,41	0,39	0,39	0,39	0,38	0,4	0,4				
Mājsaimniecību, kas sastāv no viena pieaugušā ar bērniem, īpatsvars (% no mājsaimniecību kopskaita)	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↑	↓	Samazinās uz mājsaimniecību, kas sastāv no diviem pieaugušajiem ar bērnu, rēķina
		3,8%	3,7%	4,5%	4,6%	3,6%	3,6%	4,0%				
Mājsaimniecību, kas sastāv no vienas personas, īpatsvars (% no mājsaimniecību kopskaita)	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↑	↑	Samazinās uz mājsaimniecības locekļu skaita pieauguma rēķina
		24,8%	25,9%	23,5%	26,2%	30,2%	30,5%	31,2%				
Reģistrēto laulību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↓	↓	Pieaug
		5,3	6,2	7,2	7,3	6,0	4,8	4,5				
Šķirto laulību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↓	↓	Samazinās
		2,7	3	3,6	3,5	3,0	2,5	2,4				

Jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums:	CSP	2004	2005	2006	2007	2008		↑	↑	Pieaug		
	sievietēm	77,8	77,4	76,8	76,5	78,6						
	vīriešiem	67,9	67,4	66,55	66,62	67,8						
Zīdaiņu mirstība uz 1000 dzīvi dzimušajiem	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009		↑	↑	Samazinās	
		6,1	6	5,2	6,2	5,1	6,1					
Saslimstība ar narkotisko un psihisko vielu atkarību	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↑	↑	Samazinās
- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem		195,4	167,5	184,9	214,1	242,7	249,9	261,0				
Saslimstība ar alkoholismu	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↓	↓	Samazinās
- gada beigās uzskaitē esošo personu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem		681,2	726,9	807,1	836,7	826,9	730,6	603,5				
HIV inficēšanās gadījumu skaits (uz 100 000 iedzīvotājiem)	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↓	↓	Samazinās
		32,6	27,5	30,3	35,1	31,5	25,2	24,9				
Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir asinsrites (sirds un asinsvadu) slimības, uz 100 000 iedzīvotājiem	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		↑	↓	Samazinās
		749,3	714,8	743	757,2	705,5	655,2	678,0				

Tendence	↑	↓	↑	↓	→
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas